

กรอบการพัฒนากาเกษตรเชิงพื้นที่ ตำบลป่าจั่ว ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสะเกษ
จังหวัดสุโขทัย

คำนำ

ระบบการส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบัน จะสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแก้ไข ปัญหาการผลิต การตลาดตลอดจนการพัฒนาตนเองของเกษตรกร ให้สอดคล้องกับสภาพทางชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคมของแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง แผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ จึงให้เกษตรกรเป็นผู้กำหนด แนวทางพัฒนาของตนเอง ในการดำเนินงานครั้งนี้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานและ บุคคลต่างๆ ในการจัดเก็บข้อมูล จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาฉบับนี้จะเป็น ประโยชน์แก่เกษตรกร พร้อมทั้งเป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ใช้ปฏิบัติงานได้

นายพชร ถือแก้ว

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

สารบัญ	หน้า
คำนำ	(๑)
สารบัญ	(๒)
สารบัญตาราง	(๔)
สารบัญภาพ	(๕)

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๑.๒.๑ สภาพภูมิประเทศ	๓
๑.๒.๒ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๓
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๕
๑.๓.๑ อุณหภูมิ	๕
๑.๓.๒ แหล่งน้ำและปริมาณน้ำฝน	๖
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๖
๑.๔.๑ การคมนาคมทางหลวงแผ่นดิน	๖
๑.๔.๒ การคมนาคมติดต่อระหว่างหมู่บ้าน	๗
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๗
๑.๕.๑ แหล่งน้ำ	๗
๑.๕.๒ การประปา	๗
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๘
๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๘
๑.๖.๒ จำนวนครัวเรือน	๙
๑.๖.๓ การศึกษา	๑๐
๑.๖.๔ สถาบันกลุ่มและมวลชนที่จัดตั้งขึ้น	๑๑
๑.๖.๕ สาธารณสุข	๑๑
๑.๖.๖ การรักษาความสงบเรียบร้อย	๑๑
๑.๖.๗ ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม อิทธิพลทางความคิด	๑๑
๑.๖.๘ ศาสนา สิ่งยึดเหนี่ยว และข้อห้ามต่างๆ	๑๒
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๒
๑.๘ ทรัพยากรธรรมชาติ	๑๓
๑.๙ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๓

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๑๕
๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๑๕
๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๒๐
๒.๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๒๑
๒.๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๒๑
- พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	
- ปริมาณการผลิต	
- สถานการณ์การใช้เทคโนโลยีการผลิต	
- ภูมิตินการเพาะปลูก	
- ต้นทุนการผลิต	
- สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	
- เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่	
๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพปัญหาแนวทางการแก้ปัญหา	๒๖
๒.๓ การจัดทำ TOWS Matrix	๒๘

บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๓.๑ แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๒๙
๓.๒ สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๐

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงอุณหภูมิ	๕
ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณน้ำฝน	๖
ตารางที่ ๓ แสดงรายได้เฉลี่ย	๘
ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนประชากรในพื้นที่ ตำบลป่าจั่ว	๙
ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนประชากรในพื้นที่ระดับหมู่บ้านตำบลป่าจั่ว	๙
ตารางที่ ๖ ช่วงอายุและจำนวนประชากร	๑๐
ตารางที่ ๗ แสดงระดับการศึกษา	๑๐
ตารางที่ ๘ แสดงปริมาณการผลิตและผลผลิตของตำบลป่าจั่ว	๑๔
ตารางที่ ๙ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุตำบลป่าจั่ว	๑๕
ตารางที่ ๑๐ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุตำบลป่าจั่ว	๑๕
ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลป่าจั่ว	๑๖
ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ตำบลป่าจั่ว	๑๗
ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลป่าจั่ว	๑๗
ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรตำบลป่าจั่ว	๑๙
ตารางที่ ๑๕ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลป่าจั่ว	๑๙
ตารางที่ ๑๖ แสดงทรัพยากรดินตำบลป่าจั่ว	๒๐
ตารางที่ ๑๗ แสดงปริมาณการผลิตพืชในตำบลป่าจั่ว	๒๒
ตารางที่ ๑๘ แสดงการใช้เทคโนโลยีการผลิตพืช (พันธุ์ การใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมี)	๒๒
ตารางที่ ๑๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกพืชในตำบลป่าจั่ว	๒๓
ตารางที่ ๒๐ แสดงต้นทุนการผลิตพืช ปี ๒๕๖๗ ตำบลป่าจั่ว	๒๓
ตารางที่ ๒๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิต ตำบลป่าจั่ว	๒๕
ตารางที่ ๒๒ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๒๖
ตารางที่ ๒๓ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข (ต่อ)	๒๗
ตารางที่ ๒๔ การวิเคราะห์ตำบลป่าจั่วโดยใช้ TOWS Matrix	๒๘
ตารางที่ ๒๕ แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๒๙
ตารางที่ ๒๖ สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๐

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงขอบเขตหมู่บ้านตำบลป่าจั่ว	๑
ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองระดับตำบล	๒
ภาพที่ ๓ แสดงกลุ่มชุดดินของตำบลป่าจั่ว	๔
ภาพที่ ๔ แสดงอุณหภูมิเฉลี่ย	๕
ภาพที่ ๕ แสดงปริมาณน้ำฝน	๖
ภาพที่ ๖ แสดงเส้นทางคมนาคม ตำบลป่าจั่ว	๗
ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลป่าจั่ว	๑๕
ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลป่าจั่ว	๑๖
ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลป่าจั่ว	๑๗
ภาพที่ ๑๐ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลป่าจั่ว	๒๐
ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบล ตำบลป่าจั่ว	๒๐
ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินตำบลป่าจั่ว	๒๐
ภาพที่ ๑๓ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลป่าจั่ว	๒๑
ภาพที่ ๑๔ แสดงพื้นที่แหล่งน้ำผิวดินตำบลป่าจั่ว	๒๑

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

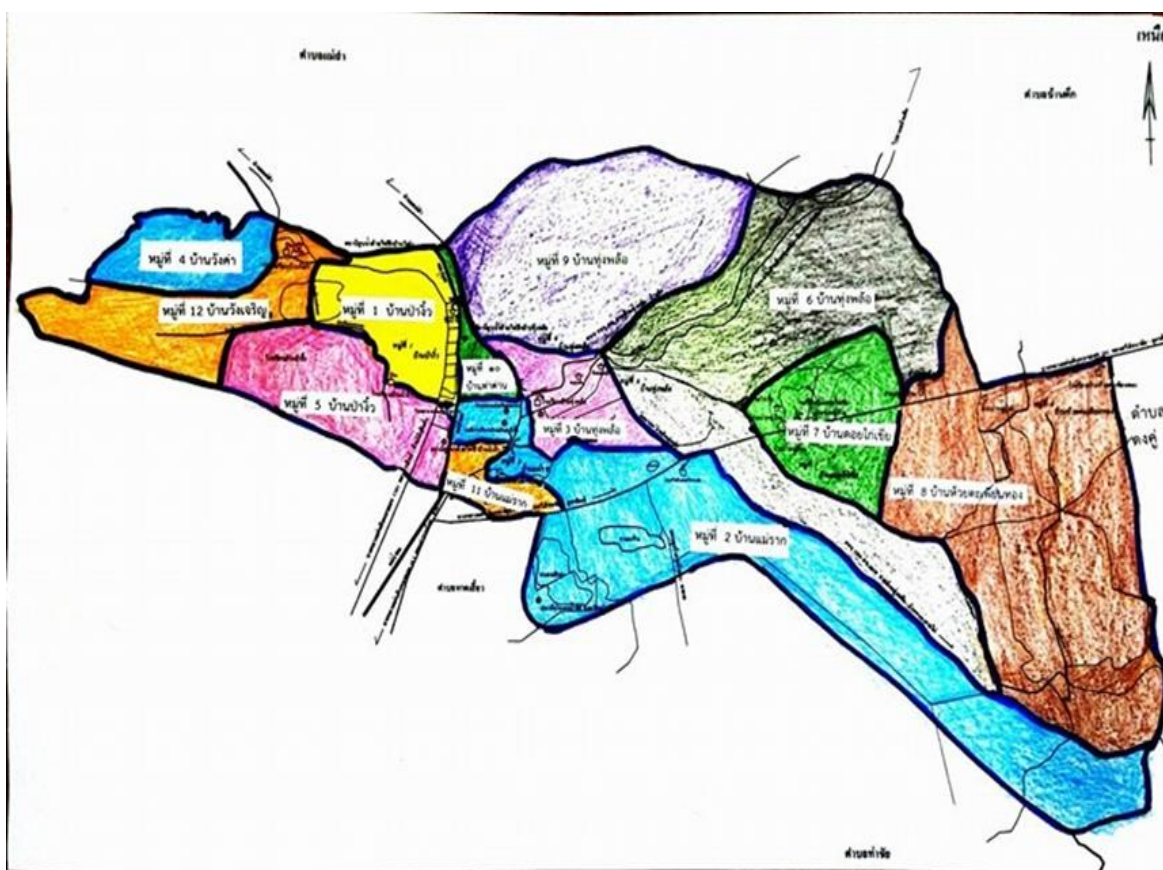
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลป่าจ้อยอยู่บริเวณตอนเหนือของอำเภอศรีสัชนาลัย มีอยู่ ๑๒ หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ (ลุ่มแม่น้ำยม) ห่างจากจังหวัดสุโขทัยประมาณ ๗๖ กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๑,๑๐๒ พื้นที่รวม ๗๘.๑๔ ตารางกิโลเมตร หรือมีเนื้อที่ประมาณ ๔๘,๗๔๑ ไร่

๑.๑.๒ ที่ตั้งอาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลแม่สำ , ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลท่าชัย , ตำบลดงคู้ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลแม่สำ , ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงขอบเขตหมู่บ้านตำบลป่าจ้อย

(ที่มา : แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าจ้อย)

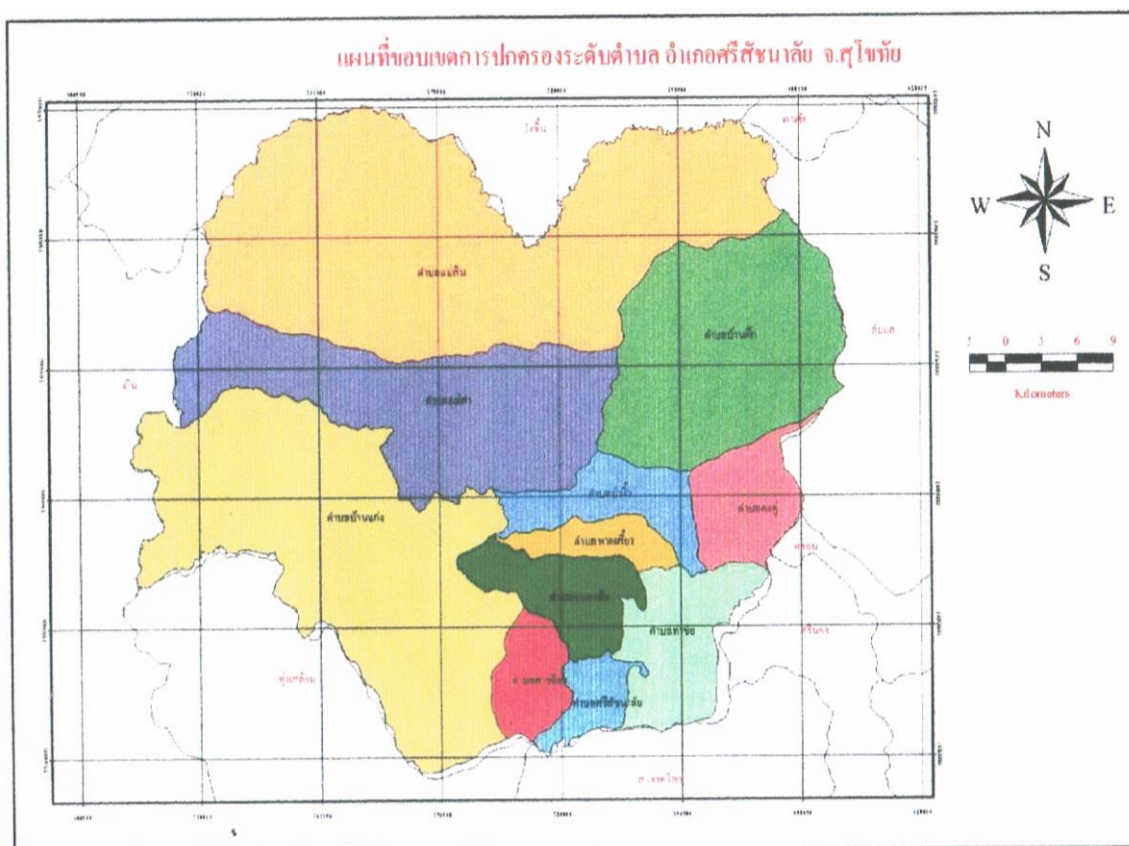
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

-พื้นที่ทั้งหมดจำนวน ๗๘.๑๔ ตารางกิโลเมตร

-ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๔๙๐ กิโลเมตร

จำนวนหมู่บ้านแบ่งเป็น ๑๒ หมู่บ้าน

หมู่ที่ ๑	บ้านป่าจั่ว	ผู้ใหญ่บ้าน	นายโกควินท์ เทียงตรง
หมู่ที่ ๒	บ้านแม่ราก	ผู้ใหญ่บ้าน	นายประสิทธิ์ จังหวัด
หมู่ที่ ๓	บ้านทุ่งพล้อ	ผู้ใหญ่บ้าน	นายณัฐกิจ นามกรณ์
หมู่ที่ ๔	บ้านวังค่า	ผู้ใหญ่บ้าน	นายพร รุรี
หมู่ที่ ๕	บ้านป่าจั่ว	ผู้ใหญ่บ้าน	นายสมศักดิ์ ทุนมาก
หมู่ที่ ๖	บ้านทุ่งพล้อ	ผู้ใหญ่บ้าน	นายวิเชียร นิระโทษะ (กำนัน)
หมู่ที่ ๗	บ้านดอยไก่อ๊ะ	ผู้ใหญ่บ้าน	นายผล จูติ
หมู่ที่ ๘	บ้านห้วยตะเพียนทอง	ผู้ใหญ่บ้าน	นายภาคิน อินคำ
หมู่ที่ ๙	บ้านทุ่งพล้อ	ผู้ใหญ่บ้าน	นายสนิท นามกรณ์
หมู่ที่ ๑๐	บ้านท่าด่าน	ผู้ใหญ่บ้าน	นายบรรเจิด ทิศอุดร
หมู่ที่ ๑๑	บ้านแม่ราก	ผู้ใหญ่บ้าน	นายวีระศักดิ์ สุยะใจ
หมู่ที่ ๑๒	วังเจริญ	ผู้ใหญ่บ้าน	นางกนกพร เทพล้าเล็ก

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองระดับตำบล
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสาชนาลัย, ๒๕๖๔)

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๑.๑ สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะทั่วไปของตำบลป้างัว เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ที่ดินมีความเหมาะสมในการเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนา มีภูเขาที่สำคัญคือ ดอยเขามั่ง และมีแม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำยมไหลผ่านบริเวณตอนกลางของตำบลป้างัว

พื้นที่ทั้งหมดของตำบลป้างัว ๗๘.๑๔ ตร.กม. หรือ ๔๘,๗๔๑ ไร่ เป็นที่ราบลุ่ม เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ การทำนา มีพื้นที่ปลูกพืชไร่ ประมาณ ๑๐ – ๑๕ เปอร์เซ็นต์ และ เป็นพื้นที่ทำสวน ประมาณ ๕ – ๑๐ เปอร์เซ็นต์

๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

เนื่องจากสภาพทั่วไปของพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มของแม่น้ำยม ทำให้วัตถุกำเนิดดินส่วนใหญ่เป็นพวกตะกอนน้ำพัดพา ลักษณะดินในแถบนี้จึงมีศักยภาพทางการเกษตรค่อนข้างสูง ประกอบกับพื้นที่ทางการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ภายใต้ระบบชลประทาน

ลักษณะของดินในพื้นที่ เป็นดินร่วน ดินเหนียวปนทราย การใช้ดินในพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และใช้เป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่ซึ่งตัดถนนสายหลักใช้ในการประกอบพาณิชยกรรม

หน่วยดินที่ ๗ หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีเทา สีน้ำตาลปนเทา จุดปะสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงปะปนตลอดชั้น เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าเป็นดินลึกเป็นดินลึกที่การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว พบบริเวณพื้นที่ราบถึงค่อนข้างเรียบ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดแก่ถึงด่างอ่อน มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕ – ๗.๕

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา ถ้าหากมีการชลประทานและการจัดการที่ดีสามารถทำนาได้ ๒ ครั้ง ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

หน่วยดินที่ ๑๕ หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแข็ง ดินบนมีสีน้ำตาลปนเทา ดินล่างสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดงพบจุดประสีเหลือง หรือสีน้ำตาลปนเหลืองตลอดชั้นดิน ในดินชั้นล่างมักพบก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสและอาจพบก้อนปูนปะปนอยู่ด้วยเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอน ลำนํ้าพบบริเวณพื้นที่ราบเรียบเป็นดินลึกมากมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดแก่ถึงเป็นด่างปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕ – ๘.๐

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยดินนี้ โดยทั่วไปไม่มีแม้งาแห่ง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำแต่พอปรับปรุงได้ไม่ยาก

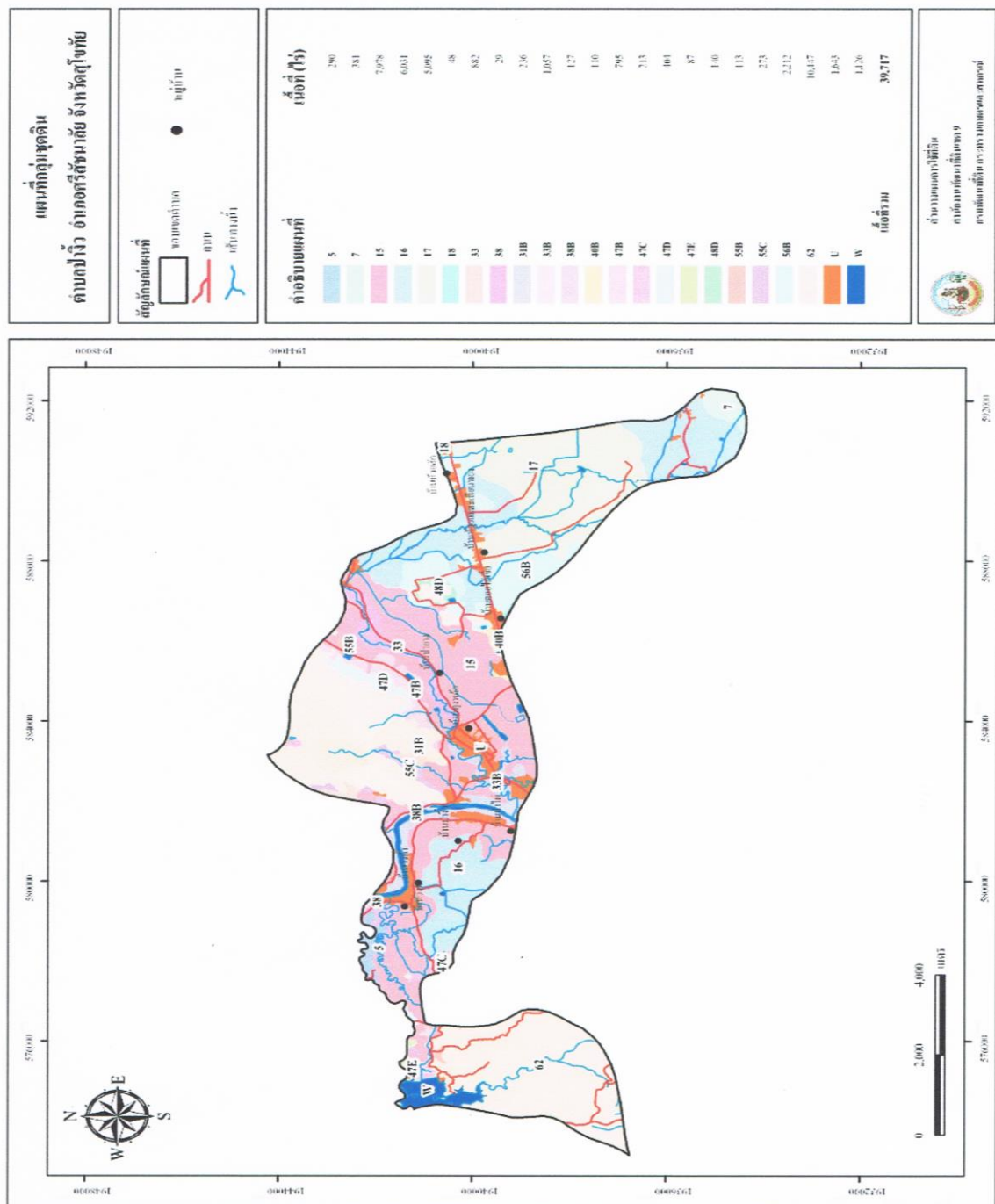
ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนาในฤดูแล้งบริเวณใกล้แหล่งน้ำใช้ปลูกพืชไร่บางชนิด ถ้ามีระบบชลประทานใช้ทำนาได้ ๒ ครั้งในรอบปี

หน่วยดินที่ ๑๖ หน่วยดินนี้ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแข็ง สีดินเป็นสีเทา สีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเหลือง หรือจุดประสีน้ำตาลเข้ม สีเหลือง หรือสีแดง ในดินชั้นล่าง ในบางกรณีอาจพบก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กหรือแมงกานีสปะปน เกิดจากแรงวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าพบบริเวณที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบเป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็วมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำปฏิกริยาเป็นดินกรดจัดถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕ – ๖.๐

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ โดยทั่วไปได้แก่ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และหน้าดินแน่นทึบทำให้ข้าวแตกกอยากปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา

หน่วยดินที่ ๖๒ หน่วยที่ดินนี้เป็นหน่วยดินที่ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาซึ่งมีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ ดินที่พบบริเวณดังกล่าวมีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหิน หรือหินพื้นผิวกระจายตัวไปส่วนใหญ่มักยังปกคลุมด้วยป่าประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง โดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินจนบางแห่งเหลือแต่หินโผล่

กลุ่มดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ ควรสงวนไว้เป็นป่าธรรมชาติเพื่อรักษาต้นน้ำลำธาร

ภาพที่ ๓ แสดงกลุ่มชุดดินตำบลป่าจ้อย
(ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน)

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลป่าจี่ขึ้นอยู่กับทิศทางลมในแต่ละฤดู โดยสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ฤดูกาล คือ

- ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงประมาณกลางเดือนพฤษภาคมซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนฤดูมรสุม หลังจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนืออ่อนกำลัง
- ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงใต้ปกคลุม กับมีช่วงก่อดอากาศต่ำพาดผ่านภาคใต้ เป็นระยะต่อจากนั้นจนถึงเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นระยะแรกที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดมาปกคลุม
- ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย

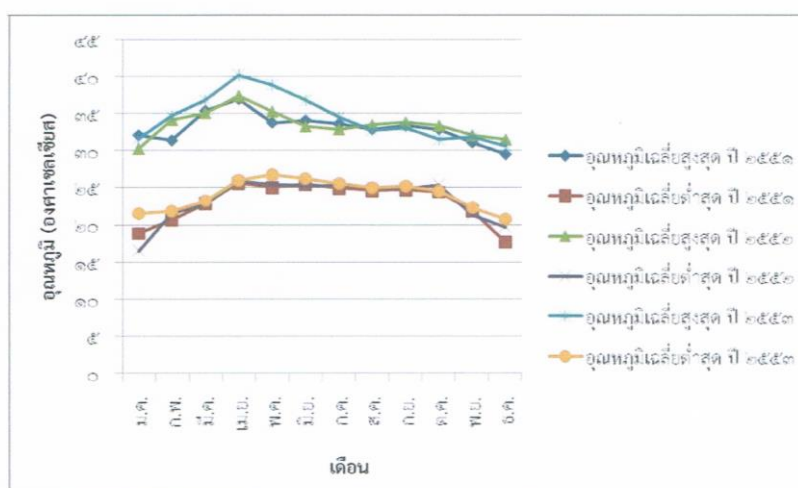
๑.๓.๑ อุณหภูมิ อุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนของจังหวัดสุโขทัย (หน่วย : องศาเซลเซียส)

ตารางที่ ๑ แสดงอุณหภูมิในปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓

ปี		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๒๕๖๑	สูงสุด	๓๒.๑	๓๑.๔	๓๕.๔	๓๗.๐	๓๓.๘	๓๔.๑	๓๓.๖	๓๒.๙	๓๓.๔	๓๒.๙	๓๑.๑	๒๙.๕
	ต่ำสุด	๑๘.๙	๒๐.๗	๒๒.๙	๒๕.๖	๒๕.๐	๒๕.๔	๒๔.๙	๒๔.๖	๒๔.๗	๒๔.๔	๒๑.๙	๑๗.๗
๒๕๖๒	สูงสุด	๓๐.๓	๓๔.๒	๓๕.๑	๓๗.๔	๓๕.๓	๓๓.๓	๓๒.๙	๓๓.๕	๓๓.๘	๓๓.๔	๓๒.๑	๓๑.๕
	ต่ำสุด	๑๖.๕	๒๑.๖	๒๒.๘	๒๕.๙	๒๕.๕	๒๕.๒	๒๕.๓	๒๕.๐	๒๔.๙	๒๕.๔	๒๑.๔	๑๙.๗
๒๕๖๓	สูงสุด	๓๑.๖	๓๔.๗	๓๖.๘	๔๐.๒	๓๘.๙	๓๖.๘	๓๔.๕	๓๒.๗	๓๓.๑	๓๑.๕	๓๑.๘	๓๐.๖
	ต่ำสุด	๒๑.๖	๒๑.๙	๒๓.๓	๒๖.๐	๒๖.๘	๒๖.๒	๒๕.๖	๒๕.๐	๒๕.๒	๒๔.๖	๒๒.๔	๒๐.๘

(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา)

อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด/ต่ำสุด ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๓

ภาพที่ ๔ แสดงอุณหภูมิเฉลี่ย (ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา)

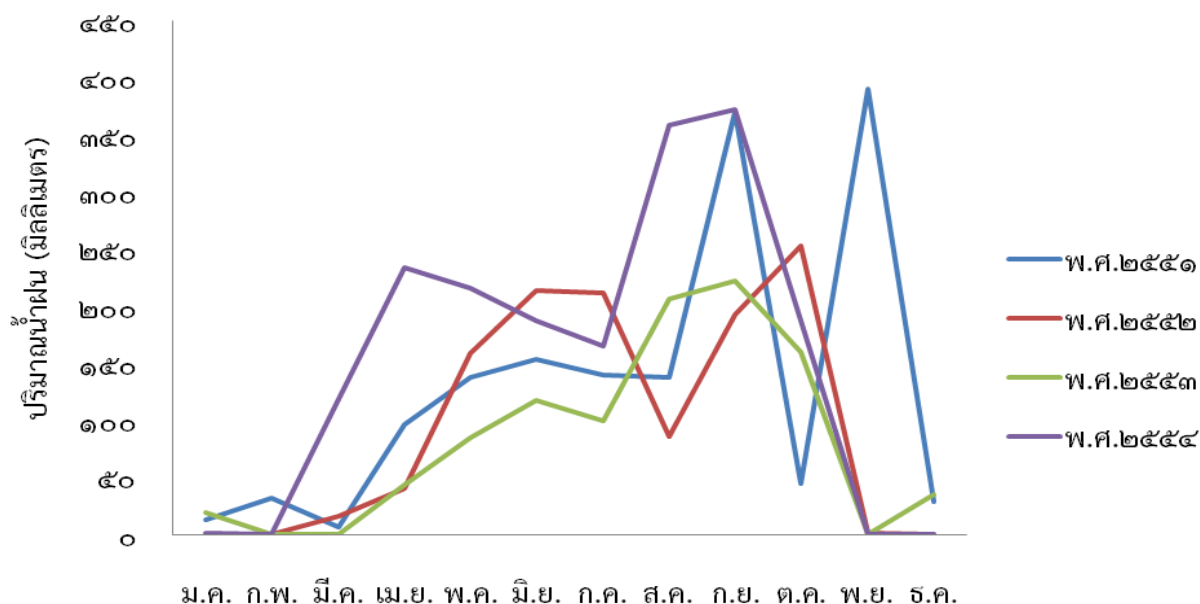
๑.๓.๒ แหล่งน้ำและปริมาณน้ำฝนในรอบปี

ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณน้ำฝน ฝนตกในปี ๒๕๕๑-๒๕๕๔ (หน่วย : มิลลิเมตร)

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
๒๕๕๑	๑๓.๑	๓๒.๑	๖.๘	๙๖.๔	๑๓๘.๓	๑๕๓.๖	๑๓๙.๘	๑๓๗.๗	๓๗๐.๓	๔๔.๕	๓๙๐.๕	๒๘.๕	๑,๕๑๐.๐
๒๕๕๒	๐.๒	๐.๐	๑๖.๑	๔๐.๒	๑๕๙.๑	๒๑๔.๗	๒๑๒.๕	๘๖.๓	๑๙๒.๗	๒๕๓.๔	๐.๘	๐.๐	๑,๑๗๖.๐
๒๕๕๓	๑๘.๘	๐.๐	๐.๐	๔๓.๐	๘๔.๗	๑๑๗.๕	๙๙.๖	๒๐๖.๓	๒๒๒.๔	๑๖๐.๑	๐.๐	๓๔.๗	๑,๐๐๙.๙
๒๕๕๔	๐.๙	๐.๐	๑๑๘.๙	๒๓๓.๑	๒๑๕.๕	๑๘๗.๔	๑๖๔.๗	๓๕๘.๑	๓๗๒.๑	๑๘๗.๖	๐.๔	๐.๐	๑,๘๓๘.๗
สูงสุด	๒๖.๑	๖๖.๕	๑๒๓.๒	๑๔๔.๕	๑๕๖.๕	๓๕๕.๒	๒๒๓.๖	๓๕๘.๑	๔๔๒.๕	๒๘๖.๙	๓๙๐.๕	๓๔.๗	๑,๘๓๘.๗
ต่ำสุด	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๕.๖	๓๘.๓	๔๘.๒	๘๓.๘	๒.๑	๑๓๘.๙	๑๕.๘	๐.๐	๐.๐	๙๕๐.๒

(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา)

ปริมาณน้ำฝน ปี พ.ศ.๒๕๕๑ - ๒๕๕๔

เดือน
ภาพที่ ๕ แสดงปริมาณน้ำฝน
(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา)

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ การคมนาคมทางหลวงแผ่นดินที่ผ่านตำบลป่าจิ้ง

- ๑) ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๑ ผ่านหมู่ที่ ๑๑, ๒, ๑๐ เป็นเส้นทางเชื่อมการคมนาคมจากจังหวัดสุโขทัยเข้าสู่จังหวัดแพร่ ระยะทางประมาณ ๑๐๘ กิโลเมตร
- ๒) ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๒ ผ่านหมู่ที่ ๗, ๘ ๑๐๒ เป็นเส้นทางเชื่อมการคมนาคมจากจังหวัดสุโขทัยเข้าสู่จังหวัดอุดรดิตถ์ ระยะทางประมาณ ๓๘ กิโลเมตร

๑.๖ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญ

ขนาดการถือครองที่ดิน

๑. ขนาดพื้นที่ถือครอง ๑-๕ ไร่	จำนวน ๒๑๔ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๒๑
๒. ขนาดพื้นที่ถือครอง ๖-๑๐ ไร่	จำนวน ๓๒๓ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๓๒
๓. ขนาดพื้นที่ถือครอง ๑๑-๑๕ ไร่	จำนวน ๒๐๔ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๒๐
๔. ขนาดพื้นที่ถือครอง ๑๖-๒๐ ไร่	จำนวน ๑๙๐ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๑๒
๕. ขนาดพื้นที่ถือครอง ๒๑-๒๕ ไร่	จำนวน ๗๑ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๗
๖. ขนาดพื้นที่ถือครอง ๒๖-๓๐ ไร่	จำนวน ๕๖ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๕
๗. ขนาดพื้นที่ถือครอง ๓๐ ไร่ขึ้นไป	จำนวน ๓๐ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๓
	รวม ๑,๐๘๔ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

สิทธิในที่ดินทำกิน

๑. เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๑,๐๒๘ ครัวเรือน	เนื้อที่ ๑๐,๕๓๐ ไร่
๒. เช่า	๓๘๘ ครัวเรือน	เนื้อที่ ๔,๒๐๐ ไร่
๓. อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๖๙๘ ครัวเรือน	เนื้อที่ ๖,๓๗๓ ไร่

จำนวนแรงงาน

แรงงานในภาคเกษตรกรรม ผู้ที่มีอายุ ๑๕-๖๐ ปี มีแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ยประมาณ ๓ คน ต่อครอบครัว นอกนั้นเป็นผู้เยาว์หรือผู้ชราภาพ ไม่สามารถทำการเกษตรได้อย่างเต็มที่

รายได้รายจ่ายของครัวเรือน

ตารางที่ ๓ แสดงรายได้เฉลี่ย

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	รายได้เฉลี่ย
๑	ป่าจั่ว	๒๙,๙๑๘
๒	แม่ราก	๔๑,๖๗๒
๓	ทุ่งพล้อ	๔๙,๕๔๕
๔	วังค่า	๓๖,๐๓๔
๕	ป่าจั่ว	๓๑,๒๗๐
๖	ทุ่งพล้อ	๔๘,๐๒๕
๗	ดอยไก่เขี่ย	๔๐,๑๓๑
๘	ห้วยตะเพียนทอง	๔๖,๕๑๕
๙	ทุ่งพล้อ	๔๙,๑๗๕
๑๐	ท่าด่าน	๓๓,๒๗๘
๑๑	แม่ราก	๔๔,๖๓๖
๑๒	วังเจริญ	๓๐,๐๘๓
รวม (บาท)		๔๘๐,๒๘๒

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศรีสันดาลย์, ๒๕๖๔)

เป้าหมายของการทำฟาร์ม

ตำบลป่าจ๋มีพื้นที่ส่วนใหญ่ในการทำนา รองลงมาปลูกหอมแดง และถั่วเขียวผิวดำตามลำดับ มีการปลูกไม้ผลบางส่วนแต่ไม่มากนัก หากถึงช่วงฤดูฝนน้ำจะท่วมในที่ที่เป็นแอ่งกระทะ เกษตรกรขาดแหล่งน้ำฝนการทำเกษตรในฤดูร้อน แหล่งน้ำ ห้วย หนองคลอง บึง ฝาย ตื้นเขิน มีน้ำไม่เพียงพอ ดังนั้นเกษตรกรจะต้องมีสระเป็นของตนเอง ซึ่งจะทำให้สามารถผลิตพืชและสัตว์ได้หลายอย่าง เป็นการทำฟาร์มขนาดเล็ก แต่มีประสิทธิภาพสูง เช่น การทำไร่อำสวน เป็นต้น

๑.๖.๒ จำนวนครัวเรือน

ตำบลป่าจ๋มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๖,๕๘๘ คน จำแนกเป็นชาย ๓,๐๖๓ คน หญิง ๓,๕๒๕ คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

ตารางที่ ๔ แสดงจำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลป่าจ๋

รายการ	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖
ประชากรชาย	๓,๒๐๓	๓,๑๖๙	๓,๑๗๐	๓,๑๗๐	๓,๐๘๕	๓,๐๖๓
ประชากรหญิง	๓,๖๒๓	๓,๒๖๐	๓,๖๑๘	๓,๖๑๘	๓,๕๖๗	๓,๕๒๕
รวมประชากร	๖,๘๒๖	๖,๔๒๙	๖,๗๘๘	๖,๗๘๘	๖,๖๕๒	๖,๕๘๘
ครัวเรือน	๒,๔๕๙	๒,๔๗๗	๒,๕๐๕	๒,๕๐๕	๒,๖๐๕	๒,๖๔๕

(ที่มา : ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง)

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนประชากรในพื้นที่ระดับหมู่บ้านตำบลป่าจ๋

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร(คน)			จำนวนครัวเรือน	
		ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร (ตามทะเบียนบ้าน)
๐	ป่าจ๋	๔๔	๑๙	๖๓	๑	๐
๑	ป่าจ๋	๓๒๖	๓๒๙	๖๕๕	๒๖๑	๒๐๐
๒	แม่ราก	๒๓๘	๒๗๔	๕๑๒	๒๑๗	๑๒๖
๓	ทุ่งพล้อ	๒๗๐	๓๕๑	๖๒๑	๒๗๔	๒๐๓
๔	วังคำ	๑๙๖	๒๕๔	๔๕๐	๑๙๐	๑๓๑
๕	ป่าจ๋	๒๙๓	๓๗๑	๖๖๔	๒๕๕	๑๗๖
๖	ทุ่งพล้อ	๓๒๓	๓๕๘	๖๘๑	๒๗๗	๒๑๗
๗	ดอยไก่อ๊ะ	๑๙๒	๒๐๐	๓๙๒	๑๕๔	๕๗
๘	ห้วยตะเพียนทอง	๒๗๑	๒๘๗	๕๕๘	๒๐๙	๑๔๔
๙	ทุ่งพล้อ	๒๙๓	๓๒๖	๖๑๙	๒๖๕	๑๘๐
๑๐	ท่าด่าน	๘๔	๑๐๖	๑๙๐	๙๕	๖๖
๑๑	แม่ราก	๓๒๑	๓๙๑	๗๑๒	๒๗๕	๑๕๐
๑๒	วังเจริญ	๒๑๒	๒๖๙	๔๘๑	๑๗๓	๑๒๙
รวม		๓,๐๖๓	๓,๕๒๕	๖,๕๘๘	๒,๖๔๕	๑,๗๗๙

(ที่มา : สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน อำเภอศรีสัชนาลัย(ปี๒๕๖๖), ครัวเรือนเกษตรกร สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย)

ตารางที่ ๖ ช่วงอายุและจำนวนประชากร

ช่วงอายุ	จำนวนประชากร		รวม
	ชาย	หญิง	
ประชากรอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี	๔๕๗	๔๘๑	๙๓๘
ประชากรอายุตั้งแต่ ๑๘ปีขึ้นไป	๑,๙๕๙	๒,๐๗๙	๔,๐๓๘
ประชากรอายุตั้งแต่ ๖๑ ปี (ผู้สูงอายุ)	๖๔๗	๙๗๕	๑,๖๒๒
รวม	๓,๐๖๓	๓,๕๓๕	๖,๕๙๘

(ที่มา : ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง)

๑.๖.๓ การศึกษา

๑) ระดับการศึกษา

ตารางที่ ๗ แสดงระดับการศึกษาตำบลป่าจั่ว

การศึกษา	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
ไม่เคยศึกษา	๗	๗	๑๔
ต่ำกว่า ป.๔	๑๖๙	๑๗๑	๓๔๐
ป.๔ – ๖	๑,๓๔๗	๑,๗๗๑	๓,๑๑๘
ม.ศ.๑ – ๓	๖	๒	๘
ม.๑ – ๓	๒๓๐	๑๗๔	๔๐๔
ม.ศ.๔ – ๕	๑๐	๔	๑๔
ม.๔ – ๖	๒๑๓	๑๘๐	๓๙๓
ปวช.	๓๒	๑๕	๔๗
ปวส.	๒๘	๒๕	๕๓
ปริญญาตรี	๔๘	๕๙	๑๐๗
ปริญญาโท	๒	๖	๘
ปริญญาเอก	๐	๐	๐
อื่น ๆ หรือไม่ระบุ	๑๒๐	๑๓๗	๒๕๗
รวมทั้งหมด	๒,๒๑๒	๒,๕๕๑	๔,๗๖๓

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๔)

๒) สถานศึกษา มีโรงเรียนอยู่ในเขต จำนวน ๖ โรงเรียน (สังกัด สพฐ.) ได้แก่

๑. โรงเรียนบ้านทุ่งพล้อ	หมู่ที่ ๓ ตำบลป่าจั่ว
๒. โรงเรียนบ้านป่าจั่ว	หมู่ที่ ๕ ตำบลป่าจั่ว
๓. โรงเรียนบ้านวังคำ	หมู่ที่ ๔ ตำบลป่าจั่ว
๔. โรงเรียนบ้านดอยไก่อ๊ะ	หมู่ที่ ๗ ตำบลป่าจั่ว
๕. โรงเรียนบ้านห้วยแม่ตะเพียนทอง	หมู่ที่ ๘ ตำบลป่าจั่ว
๖. โรงเรียนบ้านแม่ราก	หมู่ที่ ๒ ตำบลป่าจั่ว

- สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลป่าจั่ว จำนวน ๑ ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งพล้อ

หมู่ ๓ บ้านทุ่งพล้อ

๑.๖.๔ สาธารณสุข

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน พบว่าประชากรส่วนมากมีสุขภาพที่ดี มีการคัดกรองสุขภาพให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยง โรคที่มักเกิดแก่ประชาชนในชุมชน เช่น โรคความดัน โคเลสเตอรอล และโรคอื่นๆ อีกมาก องค์การบริหารส่วนตำบลป่าจั่วและหน่วยงานสาธารณสุข โรงพยาบาล ได้จัดกิจกรรมร่วมมือกันรณรงค์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ ซึ่งก็ได้ผลในระดับหนึ่งประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีแต่ต้องเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๒ แห่ง ได้แก่

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่ราก	หมู่ที่ ๒ บ้านแม่ราก
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าจั่ว	หมู่ที่ ๕ บ้านป่าจั่ว

๑.๖.๕ การรักษาความสงบเรียบร้อย

คณะทำงานศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลป่าจั่ว

- นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าจั่ว	ตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ฯ
- รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าจั่ว (๒ ฝ่าย)	ตำแหน่งรองผู้อำนวยการศูนย์ฯ
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายฯ	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ
- เจ้าพนักงานป้องกัน	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ
- ปลัด อบต.	ตำแหน่งเลขานุการผู้อำนวยการศูนย์ฯ

แยกเป็น

- ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	จำนวน ๑๐ คน
- ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย	จำนวน ๑๐ คน
- ฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ	จำนวน ๑๐ คน
- ฝ่ายปฏิบัติการกู้ชีพ กู้ภัย	จำนวน ๑๐ คน
- ฝ่ายสนับสนุน	จำนวน ๑๐ คน

(ที่มา : แหล่งข้อมูลศูนย์งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลป่าจั่ว)

๑.๖.๖ ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม อิทธิพลทางความคิด (ค่านิยม)

ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปีประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน ได้แก่ เทศกาลวันสงกรานต์ ในตอนเช้าชาวบ้านจะไปทำบุญตักบาตรที่วัด ตอนบ่ายจะมีพิธีการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุภายในหมู่บ้านหรือตำบล ขอพรเพื่อเป็นสิริมงคลของชีวิตที่จะต้องดำรงชีวิตต่อไป ในปีใหม่ของคนไทยประเพณีนี้ได้ทำติดต่อกันเป็นประจำทุกปี

วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของอำเภอศรีสัชนาลัย เช่น งานย้อนอดีตศรีสัชนาลัย นุ่งผ้าไทย ใส่เงินทองโบราณ ประเพณีสงกรานต์โยยทานสงกรานต์ศรีสัชนาลัย และการจัดงานวันของดีศรีสัชนาลัย เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในตำบลป้าจิว ได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน และการทอผ้าพื้นเมือง

ภาษา ตำบลป้าจิวมีภาษาถิ่นเป็นภาษาพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นภาษาไทยพวน และมีภาษาไทยเป็นภาษากลางที่ใช้สื่อสารซึ่งกันและกัน

สินค้าพื้นเมือง ประชาชนผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและเหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ ผ้าที่ทอจากผ้าฝ้าย ผ้าตีนจก เครื่องจักสานที่ทำจากไม้ไผ่ และถุงย่าม

๑.๖.๗ ศาสนา สิ่งยึดเหนี่ยว และข้อห้ามต่างๆ

ราษฎรในตำบลป้าจิวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีความเกรงกลัวต่อบาป เคารพนับถือผู้ทรงคุณวุฒิประจำหมู่บ้าน มีความเคารพต่อผู้อาวุโสที่ชาวบ้านนับถือภายในหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านได้ตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้านขึ้น เช่น ห้ามเสพยาบ้า ห้ามขับซี้รถจักรยานยนต์เสียงดัง ห้ามทะเลาะวิวาท ห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ ห้ามลักขโมย ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามกฎหมายของหมู่บ้านโดยทันที

ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลป้าจิวนับถือศาสนาพุทธ รองลงมาได้แก่ ศาสนาคริสต์

๑. วัดป้าจิว	หมู่ที่ ๑	บ้านป้าจิว
๒. วัดแม่รากสามัคคีธรรม	หมู่ที่ ๒	บ้านแม่ราก
๓. วัดคูหาวิทยา (วัดทุ่งพล้อ)	หมู่ที่ ๓	บ้านทุ่งพล้อ
๔. วัดวังคำ	หมู่ที่ ๔	บ้านวังคำ
๕. วัดดอยรัตนมณี	หมู่ที่ ๖	บ้านทุ่งพล้อ
๖. วัดดอยไก่อแก้ว	หมู่ที่ ๗	บ้านดอยไก่อแก้ว
๗. โบสถ์คริสต์	หมู่ที่ ๑๒	บ้านวังเจริญ

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลป้าจิว

พื้นที่ตำบลป้าจิว ๘๕ เฮกเตอร์ ใช้ที่ดินในการทำนา เพราะสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มไม่เหมาะสมสำหรับการทำพืชไร่ ฤดูฝนจะมีน้ำไหลบ่าจากแม่น้ำยมท่วมนาข้าวของเกษตรกรเป็นประจำเพราะสภาพพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ติดกับแม่น้ำยม

๑.๘ สถาบันกลุ่มและมวลชนที่จัดตั้งขึ้น ตำบลป้าจิวมีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการผลิตดังนี้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดังนี้

๑. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเวียงชัย	หมู่ที่ ๒ ตำบลป้าจิว	ผลิตผ้าทอพื้นบ้าน
๒. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทุ่งพล้อรุ่งเรือง	หมู่ที่ ๓ ตำบลป้าจิว	ผลิตผ้าทอ
๓. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรวังคำ	หมู่ที่ ๔ ตำบลป้าจิว	ผลิตผ้าทอ
๔. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรป้าจิว	หมู่ที่ ๕ ตำบลป้าจิว	ผลิตผ้าทอพื้นเมือง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๑. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านป้าจิวท่าด่าน หมู่ ๑๐ ตำบลป้าจิว
๒. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวปลอดสารพิษบ้านทุ่งพล้อ หมู่ ๙ ตำบลป้าจิว
๓. วิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนอ้อยแปลงใหญ่ทุ่งพล้อ หมู่ ๙ ตำบลป้าจิว
๔. วิสาหกิจชุมชนการพึ่งพาตนเองด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย หมู่ ๙ ตำบลป้าจิว

๕. วิสาหกิจชุมชนพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรบ้านทุ่งพล้อ หมู่ ๙ ตำบลป่าจั่ว
๖. วิสาหกิจชุมชนพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรบ้านทุ่งพล้อ หมู่ที่ ๖ ตำบลป่าจั่ว

๑.๙ ทรัพยากรธรรมชาติ

๑) น้ำ ที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภค เป็นน้ำที่ได้จากน้ำฝน และน้ำดิบจากแม่น้ำยม ซึ่งจะต้องนำมาผ่านกระบวนการของระบบประปาส่วนภูมิภาคสาขาศรีสะเกษ สำหรับน้ำใต้ดินมีปริมาณน้อย ไม่สามารถนำขึ้นมาใช้ให้พอเพียงได้ โดยเฉพาะหมู่ ๗ บ้านดอยไก่อ๊ะ และ หมู่ ๘ บ้านห้วยตะเพียนทอง ซึ่งทั้งสองหมู่บ้านนี้จะประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภค บริโภคในหน้าแล้ง

๒.) ป่าไม้

ป่าสงวนแห่งชาติ

๑) เขตป่าแม่ท่าแพ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่สำ ตำบลป่าจั่ว ตำบลหาดเลี้ยว ตำบลศรีสะเกษ และตำบลบ้านแก่ง

๒) ป่าห้วยทรวง ป่าแม่น้ำ ป่าบ้านตึก และป่าห้วยไคร้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่สำ ตำบลแม่สิน ตำบลบ้านตึก และตำบลป่าจั่ว

๓.) ภูเขา

เทือกเขาผีปันน้ำ เป็นเทือกเขาที่แบ่งน้ำหรือปันน้ำ ให้ไหลไป ๒ ทิศทาง กล่าวคือ แม่น้ำที่เกิดเทือกเขานี้ได้แก่ แม่น้ำกก กับแม่น้ำอิง ไหลขึ้นไปทางทิศเหนือลงสู่แม่น้ำโขง และแม่น้ำวังกับแม่น้ำยม ไหลไปทางใต้ลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เทือกเขาผีปันน้ำมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ ๔๑๒ กิโลเมตร ประกอบด้วยทิวเขาย่อย ๆ ๓ แนว คือ

๑) เทือกเขาผีปันน้ำตะวันตก

๒) เทือกเขาผีปันน้ำกลาง ทอดตัวในแนวเหนือ - ใต้ อยู่ระหว่างแม่น้ำยมกับแม่น้ำวัง ตอนเหนือของเทือกเขาเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำกก และแม่น้ำอิง ในจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่ และทอดตัวลงมาทางใต้เป็นเส้นกั้นเขตแดนจังหวัดลำปางกับจังหวัดแพร่ และจังหวัดลำปางกับจังหวัดสุโขทัย ซึ่งตำบลป่าจั่ว อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย อยู่ระหว่างเทือกเขาผีปันน้ำกลาง

๓) เทือกเขาผีปันน้ำตะวันออก

(ที่มา : ข้อมูลจาก : <http://www.travellerfreedom.com/๑๕๕๕๔๓๐/เทือกเขาผีปันน้ำ>)

๑.๑๐ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

๑) ข้าวนาปี พื้นที่ปลูก ๑๙,๔๐๐ ไร่ เกษตรกร ๑,๒๐๐ ราย ส่วนใหญ่ประมาณ ๙๕ เปอร์เซ็นต์ ใช้พันธุ์ข้าวชัยนาท ๑ ผลผลิตเฉลี่ย ๗๐๐ กิโลกรัม/ไร่ ปลูกไว้บริโภค ที่เหลือก็จำหน่ายให้พ่อค้าในท้องถิ่น อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ปลูกโดยวิธีหว่าน เกษตรกรจะเริ่มปลูกประมาณปลายเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัม/ไร่ หลังหว่าน ๒๐-๒๕ วัน ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ ในอัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมื่อข้าวตั้งท้อง และจะเก็บเกี่ยวประมาณปลายเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

๒) ข้าวนาปรัง พื้นที่ปลูก ๑๑,๖๓๕ ไร่ เกษตรกร ๘๕๓ ราย ใช้พันธุ์ข้าวพันธุ์ชัยนาท ๑ ทั้งหมด ปลูกไว้จำหน่ายให้พ่อค้าในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ บางปีจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ ทำให้ข้าวมีน้ำ (ข้าวที่ยืนต้นแห้งตายเพราะขาดน้ำเนื่องจากฝนแล้ง) อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัม ปลูกโดยวิธีหว่านน้ำตาม เกษตรกรจะเริ่มปลูกประมาณปลายเดือนธันวาคม - ต้นเดือนมกราคม

๓) ถั่วเขียวผิวดำ พื้นที่ปลูก ๙๓ ไร่ เกษตรกร ๑๓ ราย ผลผลิตเฉลี่ย ๑๙๐ กิโลกรัม/ไร่ประมาณเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม ปลูกไว้จำหน่ายพ่อค้าในอำเภอ

๔. อ้อยโรงงาน พื้นที่ปลูก ๒,๐๐๐ ไร่ เกษตรกร ๙๕ ราย ผลผลิตเฉลี่ย ๑๒,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานของ ต.ป่าจ้อย อยู่ในเขตส่งเสริมของโรงงานน้ำตาล จ.สุโขทัย

ตารางที่ ๘ แสดงปริมาณการผลิตและผลผลิตของตำบลป่าจ้อย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

หมู่	ชื่อหมู่บ้าน	ครัวเรือน เกษตรกร	ข้าวจ้าว นาปี (ไร่)	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)
๑	ป่าจ้อย	๑๒๘	๙๒๕	๒๐	๖
๒	แม่ราก	๕๙	๒,๐๘๑	๖	๗๕
๓	ทุ่งพล้อ	๑๓๘	๒,๒๒๒	-	-
๔	วังคำ	๘๐	๒๓๕	-	-
๕	ป่าจ้อย	๑๑๓	๙๖๒	๑๓	๗
๖	ทุ่งพล้อ	๑๕๐	๑,๙๖๘	๕๒	-
๗	ดอยไก่เขี่ย	๔๒	๑,๒๘๒	๑๑๔	-
๘	ห้วยตะเพียนทอง	๘๘	๕,๖๒๔	๘๐	๗๖
๙	ทุ่งพล้อ	๑๓๐	๑,๖๑๔	๘	-
๑๐	ท่าด่าน	๓๗	๔๐๗	๖๔	๓๑
๑๑	แม่ราก	๖๙	๒	-	-
๑๒	วังเจริญ	๗๐	๗๒๑	-	-
รวม		๑,๑๐๔	๑๘,๐๔๓	๓๕๗	๑๙๕

(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย)

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

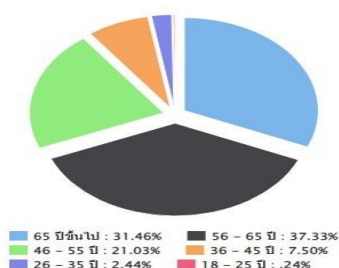
ตำบล...ป่าจั่ว...มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน .....๑,๒๒๗.... ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง .๕๖ – ๖๕. ปี จำนวน .๔๕๘. ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๓ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ ๓๑.๔๖ และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๙ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ ตำบล...ป่าจั่ว...อำเภอ...ศรีสะเกษ.. จังหวัด..สุโขทัย..

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๓๘๖	๓๑.๔๖
๕๖ - ๖๕ ปี	๔๕๘	๓๗.๓๓
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๕๘	๒๑.๐๓
๓๖ - ๔๕ ปี	๙๒	๗.๕๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๐	๒.๔๔
๑๘ - ๒๕ ปี	๓	๐.๒๔
รวม	๑,๒๒๗	๑๐๐

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๗

หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๗ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบล...ป่าจั่ว...อำเภอ...ศรีสะเกษ.. จังหวัด..สุโขทัย

(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๗)

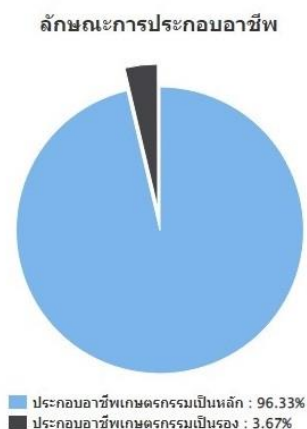
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบล ป่าจั่ว มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑,๑๘๒ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๓๓ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๔๕ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๗

ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบล..ป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสะเกษ.. จังหวัด สุโขทัย

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครุฑเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๑๘๒	๙๖.๓๓
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๔๕	๓.๖๗

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบล..ป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย
(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

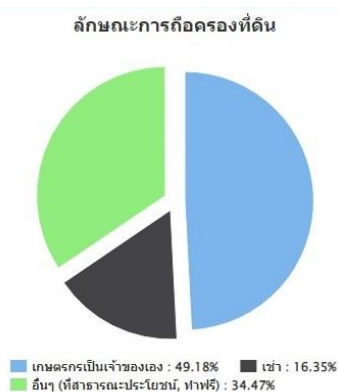
(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลป่าจั่ว ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๑,๐๕๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑๘ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๗๔๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๗ และเช่า จำนวน ๓๕๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบล..ป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๑,๐๕๖	๔๙.๑๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๗๔๐	๓๔.๔๗
เช่า	๓๕๑	๑๖.๓๕

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓

ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบล..ป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย
(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓)

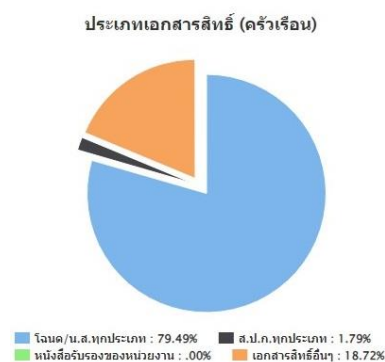
(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรตำบลป่าจั่ว มีการถือครองที่ดินเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๙๓๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๔๙ รองลงมาคือไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๒๒๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๒ และเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๒๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบล..ป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๙๓๔.๐๐	๒๑.๐๐	๐.๐๐	๒๒๐.๐๐	๑,๐๕๖.๐๐

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๐ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบล..ป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย

(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลป่าจั่ว มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๑๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๑๕ ราย วิสาหกิจชุมชน ๔ แห่ง สมาชิก ๖๐ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๒๔๐ ราย

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบล..ป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ป่าจั่ว	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๕	๔	๖๐	-	-	๑	๒๔๐
รวม	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๕	๔	๖๐		-	๑	๒๔๐

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๗

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลป่าจี่มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์

ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

สินค้าหลัก : ไร่นาสวนผสม

สถานที่ตั้ง : บ้านทุ่งพล้อ หมู่ ๖ ตำบลป่าจี่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

พิกัด : X ๕๘๒๖๖๒ Y ๑๙๓๙๔๘๕

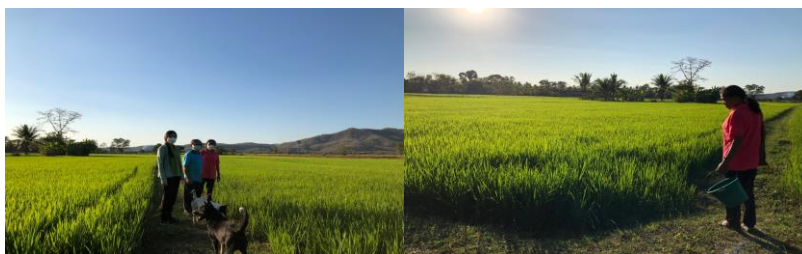
ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นางพันทิพย์ นิมิตร

ที่อยู่ : ๑๗๗/๑ หมู่ ๓ ตำบลป่าจี่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๙ - ๗๐๕๖๕๕๕

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การผลิตไร่นาสวนผสม เพื่อการบริโภคครบวงจร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าวด้วยสารชีวภัณฑ์

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒. การขยายพันธุ์และการเลี้ยงกบ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓. เทคนิคการเลี้ยงปลาในบ่อ

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔. เทคนิคการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลป่าจั่ว อำเภอศรีสัชนาลัย

หมู่ที่	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฎิรูป	
	-	๑	๑	๑	-	-	-	-	-
รวม	-	๑	๑	๑	-	-	-	-	-

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๗

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลป่าจั่ว มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๒ คน

(๒) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร หมู่ ๖ ตำบลป่าจั่ว

(๓) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หมู่ ๘ ตำบลป่าจั่ว

(๔) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน หมู่ ๖ ตำบลป่าจั่ว

ตารางที่ ๑๕ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลป่าจั่ว อำเภอศรีสัชนาลัย

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลป่าจั่ว อำเภอศรีสัชนาลัย						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศพก.เครือข่าย	ไร่นาสวนผสม	๖	ป่าจั่ว	นางพันทิพย์ นิมิตร	๐๘๙-๗๐๕๖๕๕๕
๒	ศดปช.	ดิน ปุ๋ย	๖	ป่าจั่ว	นางจกกล เนาวัฒน์	๐๘๓-๕๘๗๐๐๘๐
๓	ศจช.	ศัตรูพืช	๘	ป่าจั่ว	นายภาคิน อินทร์คำ	๐๖๑-๒๙๘๐๗๓๑

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย, ๒๕๖๗)

(๕) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

ตำบลป่าจั่ว มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑ กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มแปลงใหญ่อ้อยประชารัฐทุ่งพล้อ ที่ตั้ง หมู่ ๙ ต.ป่าจั่ว อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่ตำบลป่าจ้อย อำเภอ ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย

ตารางที่ ๑๖ แสดงทรัพยากรดินตำบล..ป่าจ้อย..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย

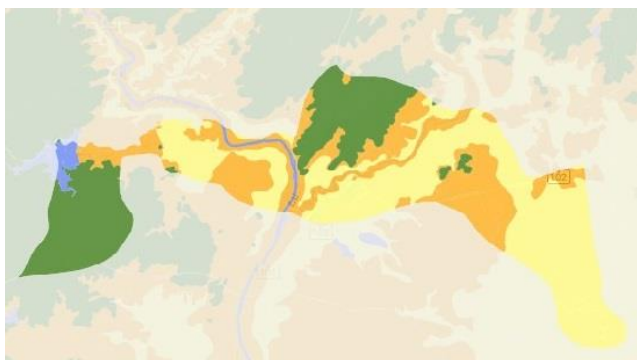
ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๑๐,๔๒๐.๕๐	๓๖.๒๖
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	-	-
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๗๙๓.๓๐	๒.๗๖
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๑๗,๕๒๓.๑๐	๖๐.๙๘

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลตำบล..ป่าจ้อย..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๗)

ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินตำบล.ป่าจ้อย.อำเภอ.ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย

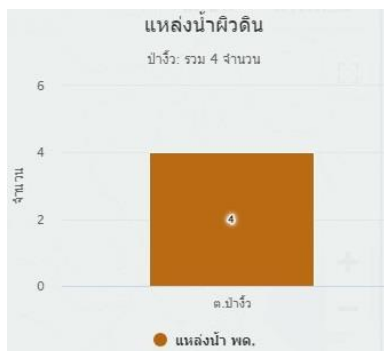
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒) ทรัพยากรน้ำ

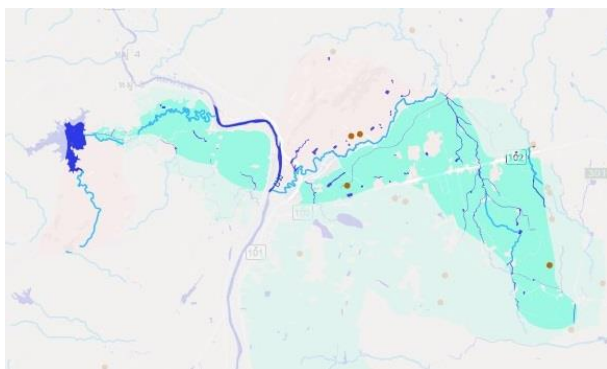
ตำบลป่าจั่ว เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำผิวดิน ตำบล..ป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย รวมทั้งสิ้น ๔ บ่อ แยกรายตำบล

ได้ดังนี้

ภาพที่ ๑๓ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๗)

ภาพที่ ๑๔ แสดงพื้นที่แหล่งน้ำผิวดินตำบลป่าจั่ว..อำเภอ..ศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒.๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

ไม่มี

๒.๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้า..ข้าว.และ ถั่วเขียว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลป่าจั่ว มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๑๙,๒๐๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๑,๗๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๐ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๔,๘๓๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๒,๔๓๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๔

๒) ปริมาณการผลิต

ตารางที่ ๑๗ แสดงปริมาณการผลิตพืชในตำบลป่าจั่ว

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคาเฉลี่ย/กิโลกรัม (บาท)
๑. ข้าว				
- ข้าวนาปี	๑๘,๐๖๔	๗๕๐	๑๖,๔๔๐	๙.๗
- ข้าวนาปรัง	๑,๑๕๐	๗๐๐	๒,๙๕๐	๙.๕
๒. พืชไร่				
- ถั่วเขียวผิวดำ	๑๘๐	๑๙๐	๓๔.๒	๙.๕๐
๓. อื่น ๆ				
- หอมแดง	๕๕๐	๒,๑๐๐	๑,๑๕๕	๙.๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสหัสขันธ์, ๒๕๖๗)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

มีการทำนาปีเป็นหลักเพราะสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มในฤดูฝนน้ำจะไหลบ่าจากแม่น้ำยมท่วมนาข้าวเป็นประจำแทบทุกปี และในฤดูแล้งมีการทำนาในหมู่ที่ ๑, ๔, ๕, ๖, ๓, ๖, ๙ และ ๑๐ ตำบลป่าจั่ว ส่วนการปลูกหอมแดงจะปลูกในพื้นที่ หมู่ที่ ๒, ๗, ๘ ตำบลป่าจั่ว ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ส่วนการปลูกถั่วเขียวผิวดำจะปลูกในหมู่ที่ ๑, ๔, ๗, ๘ ตำบลป่าจั่ว

ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ย ๑๐.๘ ไร่/ครัวเรือน เกษตรกรปลูกข้าวทั้งหมด ๑,๕๒๙ ครอบครัวย ใช้พันธุ์ส่งเสริมร้อยละ ๙๕ ใช้พันธุ์พื้นเมืองร้อยละ ๕ สาเหตุที่ยังใช้พันธุ์พื้นเมืองอยู่เนื่องจากสภาพพื้นที่ ความนิยม ด้านการบริโภค เกษตรกรมีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชร้อยละ ๙๐ ซึ่งเป็นการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ใช้สารเคมีประเภทเดียวกันติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้โรคและแมลงดื้อสารเคมีการใช้ปุ๋ยเคมี มีการใช้แต่ไม่ตรงช่วงเวลาการหว่านปุ๋ยเคมี สาเหตุเพราะเงินลงทุนของเกษตรกรมีน้อย

ตารางที่ ๑๘ แสดงการใช้เทคโนโลยีการผลิตพืช (พันธุ์ การใช้ปุ๋ย การใช้สารเคมี)

พันธุ์พืช	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ ปลูก (ไร่)	พันธุ์ ส่งเสริม (ไร่)	ร้อยละ	ปุ๋ยเคมี (ไร่)	ร้อยละ	สารเคมี (ไร่)	ร้อยละ
ข้าวนาปี	๑,๔๘๔	๑๘,๐๖๔	๑๗,๑๖๐	๙๕	๑๗,๗๐๒	๙๘	๑๖,๒๕๗	๙๐
ข้าวนาปรัง	๑๑๗	๑,๑๕๐	๑,๑๕๐	๑๐๐	๑,๑๕๐	๑๐๐	๑,๑๕๐	๑๐๐
ถั่วเขียวผิวดำ	๓๖	๑๘๐	๑๖๒	๙๐	๑๓๕	๗๕	๑๘๐	๑๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสหัสขันธ์, ๒๕๖๗)

๔) ปฏิทินกิจกรรมในการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ ๑๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกพืชในตำบลป่าจั่ว

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	สภาพพื้นที่
← รวม ธ.ค.	ข้าวนาปรัง		↔			ข้าวนาปี					→	ที่ลุ่ม
					←		ข้าวนาปี			→		ที่ดอน
				←		ถั่วเขียวผิวดำ				→		ที่ดอน

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีษะนาลัย, ๒๕๖๖)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๒๐ แสดงต้นทุนการผลิตพืช ปี ๒๕๖๗ ตำบลป่าจั่ว อำเภอศรีษะนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ลำดับที่	รายการค่าใช้จ่ายในการผลิต	ต้นทุนการผลิต (บาท)			
		ข้าวนาปี นาหว่าน	ข้าวนาปรัง นาหว่าน	หอมแดง	อ้อยโรงงาน
๑	ค่าพันธุ์	๓๐๐	๓๐๐	๒,๔๐๐	๒,๒๕๐
๒	ค่าเตรียมดิน				
	- ครั้งที่ ๑	๒๗๐	๒๗๐	๑๓๐	๑,๗๕๐
	- ครั้งที่ ๒	๒๗๐	๒๗๐	๑๕๐	
	- ครั้งที่ ๓	๒๕๐	๒๕๐	-	
๓	ค่าจ้างปลูก	๓๐๐	๓๐๐	๑,๕๐๐	๖๐๐
๔	ค่าสารเคมี	๑๒๐๐	๑๒๐๐	-	๓๕๐
๕	ค่าปุ๋ยเคมี	๙๘๐	๙๘๐	๗๐๐	๑,๘๕๐
๖	ค่าฮอร์โมน	-	-	๕๐๐	-
๗	ค่าพ่นสารเคมี	๑๐๐	๑๐๐	-	๖๐
๘	ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	๕๐๐	๕๐๐	๑,๕๐๐	๓,๖๐๐
๙	ค่าขนส่ง	๑๘๐	๑๘๐	๒๐๐	๑,๙๕๐
๑๐	อื่น ๆ	-	-	๓๐๐	-

	- ค่าปุ๋ยคอก - ค่าสารเคมีควบคุม/กำจัดวัชพืช - ค่าสูบน้ำ - ค่าวัสดุคลุมแปลง (ฟางข้าว) - คำนวณผลผลิต	๕๐๐ ๑๕๐ - -	๕๐๐ ๓๐๐ - -	๒๒๐ ๑,๐๐๐ ๓๐๐ -	๓๕๐ - - -
รวม		๕,๐๐๐	๕,๑๕๐	๘,๙๐๐	๑๒,๖๖๐
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)		๗๕๐	๗๐๐	๒,๑๐๐	๑๕,๐๐๐
ราคาผลิต (บาท/กิโลกรัม)		๙.๗	๙.๕	๙.๐๐	๑๗,๓๑๐

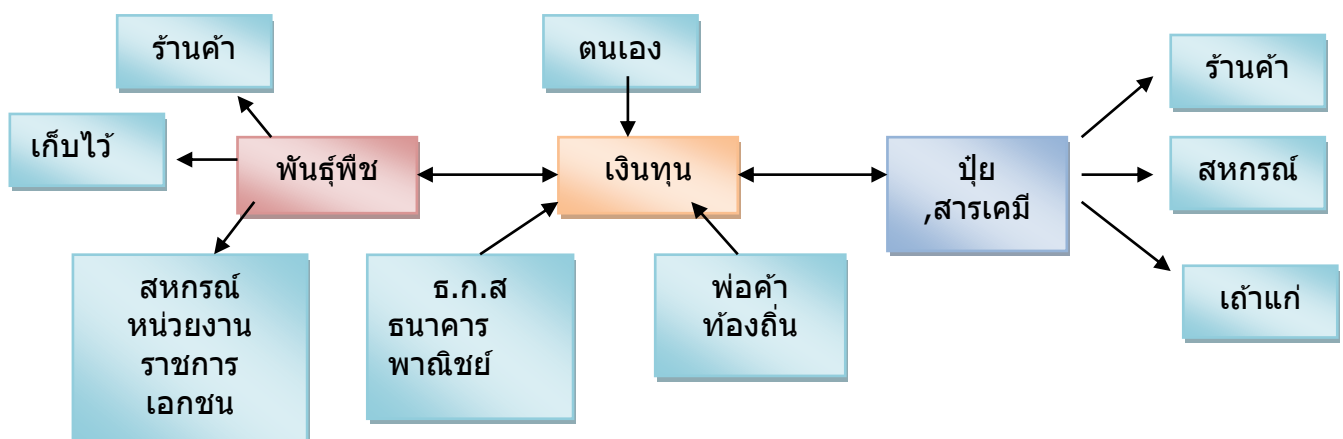
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสรีสัชชาลัย, ๒๕๖๗)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ข้อมูลการตลาด (วิธีการตลาด แหล่งรับซื้อผลผลิต)

เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวนาปีหรือนาปรังแล้วจะมีพ่อค้าไปซื้อถึงท้องถื่น หรือเกษตรกรนำข้าวไปขายได้ที่ตลาดรับซื้อข้าวซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองอ้อ อำเภอสรีสัชชาลัย ซึ่งมีระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ส่วนหอมแดงเมื่อเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจะมีพ่อค้าจากต่างจังหวัด เช่น จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ มารับซื้อถึงที่ โดยบางปีสามารถจำหน่ายราคาหอมแดงเก็บเกี่ยว (ถอน) สด ๆ ถึงกิโลกรัมละ ๑๐ บาท ซึ่งในปีนั้นเกษตรกรสามารถทำกำไรสุทธิมาก และถั่วเขียวผิวดำเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วก็นำผลผลิตไปจำหน่ายที่ตลาดภายในอำเภอ แต่ผลผลิตถั่วเขียวผิวดำมีน้อยเพราะมีพื้นที่ปลูกไม่มากนัก

การใช้เงินทุนของเกษตรกร

ภาระหนี้สิน

ดังที่ทราบแล้วว่าเกษตรกรในตำบลป่าจั่วเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ๖๕ เปอร์เซ็นต์ จำนวน ๖๖๓ ราย เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสัชชาลัย ๑๕ เปอร์เซ็นต์ จำนวน ๑๕๓ ราย อีก ๒๐๔ ราย ใช้เงินทุนของตนเอง โดยมีภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งภาระหนี้สินแต่ละรายอยู่ที่ว่าเมื่อกู้มาแล้วดำเนินกิจกรรมในการเกษตร

มากนักน้อยเพียงใด ส่วนใหญ่เกษตรกรจะกู้เงินไปทำนา ถ้าปีไหนเกิดภัยธรรมชาติน้ำท่วมหรือฝนแล้ง เกษตรกรจะขาดทุน จะมีปัญหาในการส่งใช้คืนในปีการบัญชี คือไม่เกินวันที่ ๓๑ มีนาคมของทุกปี

กองทุนหมู่บ้านและผลการดำเนินงาน

ตำบลป่าจั่วได้รับกองทุนหมู่บ้านจากรัฐบาล ๑๒ หมู่บ้านๆ ละหนึ่งล้านบาท รวม ๑๒ ล้านบาท โดยมีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจากราษฎรในหมู่บ้านนั้นที่มาประชุมไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของตัวแทนแต่ละครอบครัวโดยเลือกเป็นคณะกรรมการจำนวน ๑๕ คน เพื่อดำเนินการบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพซึ่งในที่ประชุมได้มีมติกำหนดวงเงินกู้ ดอกเบี้ย วันที่จะนำเงินมาชำระโดยในแต่ละหมู่บ้านได้กำหนดวงเงินกู้รายละ ๕,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๓-๖ บาท/ปี ราษฎรแต่ละครอบครัวต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนโดยถือหุ้นและเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า สมาชิกที่จะกู้จะต้องเสนอแผนการผลิตในการที่จะขอกู้และมีสมาชิกค้ำประกันอย่างน้อย ๒ ราย และ ผู้ค้ำประกันจะค้ำประกันให้แก่ผู้กู้ไม่เกิน ๒ ราย

๓) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

วิเชียร นิระโทษะ กำนันประจำตำบลป่าจั่ว

ตำบลป่าจั่ว มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๒๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิต ตำบลป่าจั่ว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายวิเชียร นิระโทษะ	๖	ป่าจั่ว	ศรีสัชนาลัย	๒๕๖๗	ทำนา
๒	นายสมยศ นุ่มดี	๖	ป่าจั่ว	ศรีสัชนาลัย	๒๕๖๗	ทำนา
...						

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอศรีสัชนาลัย พ.ศ.๒๕๖๗)

๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๒๒ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและ การตลาด ๑.ต้นทุนการผลิตสูง ๒.รายได้รายจ่ายของ ครัวเรือน ๓.แหล่งสินเชื่อของ เกษตรกร	๑. มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมี ในการจัดการวัชพืชในทุกกระยะ การปลูก ๒.เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินเป็น ของตนเองหรือมีแต่ไม่เพียงพอ ๓.ขาดแหล่งน้ำในการเพาะปลูก พืชฤดูแล้ง ๔.เกษตรกรขาดเอกสารสิทธิ์ใน ที่ดินทำกินของตนเอง ๕.เกษตรกรไม่สามารถกู้เงินจาก สถาบันการเงินของรัฐได้	๑. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยด ๒. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ๓. ให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี ๔. จัดทำแปลงพยานรณรงค์เตือนการระบาดของศัตรูพืช ๕. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต พันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ใช้เอง ๖. แปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ผลิตมันเส้นแทนการจำหน่ายมันสด ผลิตน้ำตาลปึก จำหน่าย ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตราคาถูก ๗. ให้ความรู้ด้านการลดต้นทุน ๘. รณรงค์การใช้สารชีวภาพและชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้เคมี ๙. รณรงค์และส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ๑๐ ภาครัฐกำหนดมาตรการควบคุมราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมีและ สารเคมี อย่างจริงจัง ๑๑. รัฐมีการกำหนดราคาขั้นต่ำ และมีมาตรการบังคับใช้ ๑๒. ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปเพิ่มมูลค่า ๑๓. รัฐสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกร	ทุกหมู่บ้าน	มาก

ตารางที่ ๒๓ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข (ต่อ)

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านเกษตรกรและองค์กร เกษตรกร	๑. การอพยพเคลื่อนย้าย แรงงาน/การเกิดภาวะว่างงาน ผู้สูงอายุ ๒. กลุ่มเกษตรกรขาดความ เข้มแข็งและความต่อเนื่อง ๓. เกษตรกรขาดองค์ความรู้ และทักษะในการทำการเกษตร ทางด้านการปลูกพืช	๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกร รุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการ ผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่ เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการ ตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิต และผลิตภัณฑ์ ๑. ขาดเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ ๒. ขาดมาตรฐานการรับรอง คุณภาพ ๓. ผลผลิตไม่ต่อเนื่อง ไม่ เพียงพอ ๔. เกษตรกรไม่ให้ความ สนใจในการแปรรูป เนื่องจากขั้นตอนยุ่งยาก เสียเวลา	๑. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ใน การแปรรูป ๒. สินค้าไม่ได้รับรองมาตรฐาน ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่น ๓. ผลผลิตในการนำมาแปรรูป ไม่เพียงพอ/เกษตรกรผลิตไม่พอ ต่อความต้องการในการบริโภค ๔. เกษตรกรขายผลผลิตสดได้ เงินได้เร็วกว่าการแปรรูป ซึ่งมี ขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อน	๑. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๒. สนับสนุนการผลิตสู่การรับรองมาตรฐาน ๓. วางแผนการผลิตทั้งในส่วนด้านการปลูกพืชและการแปรรูปให้ สอดคล้องกัน ๔. สร้างแรงจูงใจและการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นถึงความแตกต่างของราคา ก่อนการแปรรูปและหลังแปรรูปจำหน่าย	กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน	ปานกลาง

๒.๓ การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๒๔ การวิเคราะห์ตำบลป่าจั่วโดยใช้ TOWS Matrix

สภาพแวดล้อม ภายใน สภาพแวดล้อม ภายนอก	S-Strengths <u>S๑ ประชาชนมีการรวมกลุ่มและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</u> <u>S๒ ความสามารถในการประสานงานร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</u> <u>S๓ มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่ดี</u> <u>S๔ มีพื้นที่มีศักยภาพในการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว อ้อยโรงงาน เป็นต้น</u>	W-Weaknesses W๑ เกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านไม่เพียงพอ W๒ โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคยังไม่เพียงพอ เช่น ระบบระบายน้ำ ไฟฟ้า W๓ แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอในฤดูแล้ง W๔ เกษตรกรยังมีค่านิยมในการใช้ปุ๋ยเคมีเพราะเชื่อว่าให้ได้ผลผลิตที่ดีกว่า จึงไม่นิยมใช้ปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งจะทำให้ช่วยลดต้นทุนการผลิตและปรับปรุงดินลดปัญหาดินเสื่อมโทรม W๕ เกษตรกรไม่มีแหล่งรองรับน้ำในช่วงฤดูฝนทำให้ช่วงฤดูแล้งไม่มีน้ำใช้ในการทำการเกษตร W๖ เกษตรกรขาดอาชีพเสริม
O-Opportunities O๑ มีการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง O๒ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน O๓ คนในชุมชนมีความสามารถหลากหลาย O๔ มีการพัฒนาส่งเสริมด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกหมู่บ้าน	กลยุทธ์ SO S๑O๒ เกษตรกรผู้ผลิตอ้อยโรงงานได้รับการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่	กลยุทธ์ WO W๓O๒ สร้างฝายชะลอน้ำตามลำห้วยต่างๆ เช่น ปลูกป่า สร้างฝาย W๔O๒ ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพ เพื่อลดปัญหาขยะเปียกจากครัวเรือน ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะ W๑O๒ เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อขอรับการอบรมความรู้เฉพาะด้านต่างๆเกี่ยวกับการเกษตร เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์
T-Threats T๑ สภาพพื้นที่บางส่วนมีลักษณะเป็นพื้นที่รองรับน้ำจากท้องถิ่นอื่นตามธรรมชาติ มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยหากปริมาณน้ำฝนมากผิดปกติหรือไม่มีการจัดการน้ำที่ดี T๒ ผลกระทบที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น อุทกภัย T๓ ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ T๔ ขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการประกอบอาชีพ	กลยุทธ์ ST S๑S๔T๓ รวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง S๓T๓ เกษตรกรต้องคำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์และลดต้นทุนการผลิตได้ S๓T๔ ติดต่อหน่วยงานราชการให้เอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน	กลยุทธ์ WT W๕T๒ เกษตรกรลดการปลูกพืชในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ

*****

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๒๕ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตร
๒. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า
๓. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาเกษตรกรผลิตสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่ม
๔. หลักการและเหตุผล	การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อสร้างอาชีพและรายได้จากสินค้าเกษตรพื้นถิ่นแก่เกษตรกร ๒. เพื่อส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มช่องทางการตลาด
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เกษตรกรมีผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง
๗. พื้นที่เป้าหมาย	ต.ป่าจั่ว เป็นพื้นที่มีการปลูกข้าวเป็นหลัก
๘. กิจกรรมหลัก	๑. พัฒนาความรู้ในการพัฒนาสินค้าเกษตร เพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน ๒. การใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ๓. พัฒนาการตลาด การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สินค้าของคนในชุมชน
๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑. กรมส่งเสริมการเกษตร ๒. กรมวิชาการเกษตร ๓. กระทรวงพาณิชย์
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑๒ เดือน
๑๑. งบประมาณ	๕๐,๐๐๐
๑๒. ผลผลิต (Output)	เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	สินค้าเกษตรของในตำบลมีผลผลิตเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๒๖ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยนำเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการส่งเสริม และพัฒนาสินค้า เกษตร	๑.งบประมาณ จาก กรมส่งเสริม การเกษตร และงบ จังหวัด ๒.วิทยากรและ บุคลากร ที่มีความรู้ ด้านสินค้าเกษตร ๓.เกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย ที่ เพาะปลูกข้าว	๑. พัฒนาความรู้ในการ พัฒนาสินค้าเกษตร เพิ่ม ผลผลิตและลดต้นทุน ๒. การใช้ทรัพยากรที่มีใน ชุมชน เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด ๓. พัฒนาการตลาด การ ประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่สินค้าของคนใน ชุมชน๔. บริหารงานตาม ยุทธศาสตร์ผลไม้	เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ได้รับการถ่ายทอด องค์ความรู้ เทคโนโลยี เพื่อ พัฒนาคุณภาพ สินค้าเกษตร	สินค้าเกษตรของใน ตำบลมีผลผลิต เพิ่มขึ้น รายได้ เพิ่มขึ้น	- ชุมชนมีรายได้ เฉลี่ยสูงขึ้น - ผลผลิตได้เพิ่มขึ้น - ลดต้นทุนการผลิต	- กรมส่งเสริม การเกษตร - งบจังหวัด	๒๕๖๙